ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
SENÁT POSLANECKÁ SNĚMOVNA

KAVA

KOMISJONIDE ÜHISKOOSOLEK
Euroopa Parlamendi ja Tšehhi parlamendi algatusel

EDUSAMMUD
VABADUSEL, TURVALISUSEL JA ÕIGUSEL RAJANEVA ALA VALDKONNAS

esmaspäev, 19. jaanaur 2009 kell 15.00–18.30 ja
teisipäev, 20. jaanuar 2009 kell 9.30–13.00

Euroopa Parlament, Brüssel
ruum József Antall 4 Q 2

Sissejuhatus

Alates Amsterdami lepingu jõustumisest on riikide parlamendid ja Euroopa Parlament kohtunud, et arutada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arenguga seotud küsimusi. Viimase kolme aasta jooksul on ka LIBE-komisjon koostöös eesistujariigi parlamendiga korraldanud ametlikke komisjonide ühiskoosolekuid. Need sündmused on osutunud väga edukaks, sest need annavad Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide liikmetele võimaluse arutada institutsiooniliste ja poliitiliste arengute üle vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas – teemad, mis on Euroopa kodanike jaoks eriti tähtsad.

Selles suhtes on komisjonide ühiskoosolek võimalus hinnata Haagi programmi rakendamist ning alustada arutelu järgmise mitmeaastase programmi ettevalmistuste üle vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas. Erilist tähelepanu pööratakse liidu kodakondsusele, kasutades alusena komisjoni viiendat aruannet[1].

Lisaks käsitletakse üht Euroopa kodakondsuse konkreetset aspekti: ELi kodanike ja nende pereliikmete liikumisvabadus. Üks kõige tähtsamaid arenguid kõnealuses valdkonnas oli

[1]Komisjoni aruanne „Viies aruanne liidu kodakondsuse kohta (1. mai 2004 – 30. juuni 2007)”, KOM(2008) 85, 15.2.2008.

direktiivi 2004/38 (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil)[1] jõustumine. Selle direktiivi korrektne rakendamine on ELi institutsioonide ja liikmesriikide absoluutne prioriteet. Komisjonide ühiskoosoleku arutlusteemade hulka kuulub komisjoni ja Euroopa Parlamendi poolt koos riikide parlamentidega tehtud rakendamistöö analüüs.

Tänapäeval mõjutab Euroopa Liit tugevalt ELi kodanike igapäevaelu. Tunnustatud põhimõtte kohaselt tuleb selleks, et demokraatia toimiks korralikult, teavitada nõuetekohaselt üldsust ja organiseerunud kodanikuühiskonda valitsuse tegevusest. See hõlbustab kriitilist arutelu ja loob aluse ametiasutuste vastutusele. Läbipaistvus ja kodanike õigus teabele on laialdaselt tunnustatud kui kõige tõhusam viis korruptsiooni vastu võitlemiseks ja selle ärahoidmiseks. Kuid ELi tasandil on veel arenguruumi, et suurendada institutsioonide avatust ja tõsta kodanike teadlikkust ELi tegevusest. Sel põhjusel pööratakse komisjonide ühiskoosolekul erilist tähelepanu otsustamisprotsesside läbipaistvusele nii ELis kui ka liikmesriikides.

Pidades silmas, et liidu kodakondsus, liikumisvabadus ja dokumentidele juurdepääs on demokraatliku ja kodanikele suunatud Euroopa ühiskonna kolm tähtsat sammast, on väga oluline kuulata ära Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide liikmete arvamused. Nemad on lõppude lõpuks kodanike palvete peamised adressaadid ning neil on tähtis roll ELis õigusaktide ja poliitika kujundamisel.

Üldiselt keskendutakse komisjonide ühiskoosoleku igal istungil järgmistele aspektidele:
– ülevaade kõnealuse poliitika olukorrast;
– kuidas olukord areneb ja/või peaks arenema järgmisel paaril aastal;
– riikide parimate tavade vahetamine, et rikastada arutelu ELi tasandil;
– kuidas tugevdada riikide parlamentide ja Euroopa Parlamendi koostööd konkreetsetes vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seotud küsimustes ning tugevdada otsedialoogi Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide vahel.

Koosolekul tõstatatud ettepanekud ja teemad on oluline komponent ELi lepingu artiklis 39 ette nähtud Euroopa Parlamendi iga-aastases mõttevahetuses. See mõttevahetus lõpeb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitleva Euroopa Parlamendi resolutsiooni vastuvõtmisega 2009. aasta märtsis.

[1] EÜT L 158, 30.4.2004, lk 77–123.

PRAKTILISED JUHISED ARUTELU KOHTA

- *Iga istungi alguses toimuvate ettekannete pikkus on kuni 10 minutit.*
- *Arutelu ajal on sõnavõtuaeg kuni kolm minutit sõnavõtu või küsimuse kohta, et anda võimalikult paljudele parlamendiliikmetele võimalus sõna võtta.*
- *Sõna soovivatel parlamendiliikmetel palutakse teavitada juhatajat, märkides spetsiaalsele lehele oma nime ja parlamendi. Parlamendiliikmetele antakse sõna taotluste laekumise järjekorras ning vaheldumisi kahele riikide parlamentide liikmele ja ühele Euroopa Parlamendi liikmele.*
- *Sõnavõtjad, kes soovivad oma sõnavõttu täiendada, võivad teha seda kirjalikult ja esitada dokumendi (eelistatult inglise või prantsuse keeles) eelnevalt sekretariaadile (e-post: ip-libe@europarl.europa.eu). Need dokumendid jagatakse koosolekul laiali.*
- *Koosoleku dokumendid lisatakse järk-järgult aadressile: http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/11*

TÄHTIS TEAVE NEILE, KES SOOVIVAD KOMISJONIDE ÜHISKOOSOLEKUL OSALEDA

Seminar on üldsusele avatud. Siiski peavad osalejad, kellel ei ole Euroopa Parlamendi sissepääsukaarti, hankima julgeolekukaalutlustel eelnevalt sissepääsuloa. Loa saamiseks võtke **enne 12. jaanuarit 2009** ühendust seminari sekretariaadiga (ip-libe@europarl.europa.eu). Vajame Teie **täielikku nime, aadressi ja sünnikuupäeva**. Ilma selle teabeta turvateenistus sissepääsuluba ei väljasta.

Esmaspäev, 19. jaanuar 2009

15.00–15.15 AVAISTUNG

Tervitussõnad: **Gérard DEPREZ**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees, **Petr KRILL**, Tšehhi saadikutekoja ELi asjade komisjoni aseesimees ja **Luděk SEFZIG**, Tšehhi senati ELi asjade komisjoni esimees

15.15–17.00 ESIMENE ISTUNG

POLIITILINE MÕTTEVAHETUS TULEVASE MITMEAASTASE PROGRAMMI ÜLE VABADUSEL, TURVALISUSEL JA ÕIGUSEL RAJANEVA ALA VALDKONNAS

Juhataja: **Gérard DEPREZ**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees

Sissejuhatav sõnavõtt: **Jacques BARROT**, komisjoni asepresident ning vabadus-, turvalisus- ja õigusküsimuste eest vastutav volinik

15.30–15.50 ettekanded

Tomáš GRULICH, Tšehhi senati ELi asjade komisjoni liige
Johan PEHRSON, Rootsi parlamendi õiguskomisjoni liige

15.50–17.00 arutelu

Komisjon lõpetas Haagi programmi rakendamise hindamise 2008. aasta juulis[1]. Eelseisvaks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala mitmeaastaseks programmiks 2010–2014 prioriteetide kindlaksmääramine on alanud ning seejuures võetakse arvesse nii Tampere kui Haagi programmi rakendamisel tekkinud probleeme ning Euroopa Parlamendi iga-aastase vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitleva mõttevahetuse tulemusi.

Euroopa Parlamendil ja riikide parlamentidel on võimalus edendada dialoogi ajavahemiku 2010–2014 prioriteetide teemal ning määrata kindlaks strateegilised prioriteedid sisserände, varjupaiga ja integratsiooni valdkonnas. Istungi tulemused kajastuvad EP resolutsioonis vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala tuleviku kohta ning mõjutavad tulevast mitmeaastast programmi käsitlevat komisjoni teatist.

[1] Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: Haagi programmi rakendamise 2007. aasta aruanne, KOM(2008) 373.

17.00–18.30 TEINE ISTUNG
EUROOPA KODAKONDSUS NING EUROOPA KODANIKE JA NENDE PERELIIKMETE LIIKUMISVABADUS

Juhataja: **Petr KRILL**, Tšehhi saadikutekoja ELi asjade komisjoni aseesimees

17.00–17.20 ettekanded

Adina Ioana VĂLEAN[1], Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liige
Urszula GACEK[2], Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liige

17.20–18.30 arutelu

Euroopa kodakondsus on automaatselt igal isikul, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus. ELi kodanikuks olemine annab võimaluse kasutada kõiki asutamislepinguga antud õigusi, sealhulgas õigust ELi piires vabalt liikuda ja elada. On tegelikkus, et üha enam Euroopa kodanikke õpivad, töötavad ja elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole. Euroopa kodanikud peaksid olema teadlikud Euroopa kodakondsuse tähendusest, sellega kaasnevatest eelistest ning ka õigustest ja kohustustest.

Istungil käsitletakse kodanike õiguste õiguslikku tuuma, nimelt õigust ELi piires vabalt liikuda ja elada (EÜ asutamislepingu artikkel 18 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 45), õigust elukohaliikmesriigis Euroopa Parlamendi ja kohalikel valimistel valida ja olla valitud (EÜ asutamislepingu artikkel 19), õigust diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele kolmandates riikides (EÜ asutamislepingu artikkel 20), õigust pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi (EP) poole ja õigust pöörduda ombudsmani poole (EÜ asutamislepingu artikkel 21). Direktiiviga 38/2004 liidetakse üheks õigusaktiks keerukas õigusraamistik (kaks määrust ja üheksa direktiivi) ning Euroopa Kohtu rikkalik kohtupraktika liidu kodanike riiki sisenemise ja seal elamise õiguse valdkonnas. Direktiiviga vähendatakse formaalsusi liidu kodanike ja nende perede, kaasa arvatud registreeritud partnerite jaoks (näiteks kaotatakse liidu kodanike elamislubade süsteem) ning tagatakse parem kaitse vaba liikumise õiguse piirangute vastu.

***

19.00 õhtusöök

Parlamendiliikmete restoran, ASP-hoone, alumine korrus

[1] Algatusraporti „Direktiivi 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) kohaldamine" (INI 2008/2184) raportöör.
[2] Algatusraporti „Euroopa Liidu kodakondsusega seotud probleemid ja tulevikuväljavaated" (INI 2008/2234) raportöör.

Teisipäev, 20. jaanuar 2008

9.30–11.10 KOLMAS ISTUNG
ÜLDSUSE JUURDEPÄÄSU DOKUMENTIDELE KÄSITLEVA MÄÄRUSE 1049/2001 LÄBIVAATAMISE ETTEPANEKU KRIITILISED ASPEKTID

Juhataja: **Luděk SEFZIG**, Tšehhi senati ELi asjade komisjoni esimees

9.30–10.00 ettekanded

Alexandr VONDRA, Tšehhi Vabariigi asepeaminister ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi esindaja
Michael CASHMAN[1], Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liige
Margot WALLSTRÖM, komisjoni asepresident ning institutsiooniliste suhete ja teabevahetusstrateegia eest vastutav volinik

10.00–11.10 arutelu

Euroopa Liidu lepingu artikli 1 teise lõigu kohaselt peavad ühenduse institutsioonid ja organid tegema otsuseid nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik. EÜ asutamislepingu artiklis 255 sätestatakse põhimõte, et ELi kodanikel ja ELi liikmesriikide elanikel on õigus pääseda ligi Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele. Õigust tutvuda dokumentidega tunnustatakse põhiõigusena ELi põhiõiguste harta artiklis 42. Põhimõte ja erandid põhiõigusest pääseda ligi ELi dokumentidele on üksikasjalikult reguleeritud nn läbipaistvuse määruses 1049/2001[2]. Selle määruse vastuvõtmise ajal valitsenud poliitiline õhkkond soodustas läbipaistvuse suurendamist, ja määrus on üldiselt toiminud hästi. Kuid selle rakendamise ajal selgus, et on arenguruumi, arvestades taotlusi, mille Euroopa Parlament esitas 2006. aastal,[3] ja lähtudes Euroopa Kohtu kohtupraktikast. 2008. aasta aprillis esitas komisjon ettepaneku kõnealuse määruse läbivaatamiseks, mida mõned riikide parlamendid pidasid läbipaistvuse mõttes tagasiminekuks. Istung annab võimaluse vahetada mõtteid selle vaieldava ettepaneku üle.

[1] Raportöör määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, komisjoni ja nõukogu dokumentidele) läbivaatamise ettepaneku küsimuses.
[2] Määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, mida hakati kohaldama 3. detsembril 2001, EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.
[3] Cashmani raport komisjonile esitatud soovitustega, mis käsitlevad juurdepääsu institutsioonide tekstidele (2004/2125(INI), A6-0052/2006.

11.10–12.40 NELJAS ISTUNG
ELi OTSUSTAMISPROTSESSI LÄBIPAISTVUS

Juhataja: **Gérard DEPREZ**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees

11.10–11.30 ettekanded
Liikmesriikide parimad tavad läbipaistvuse valdkonnas

Beatrice ASK, Rootsi Kuningriigi justiitsminister
Kimmo SASI, Soome parlamendi riigiõiguskomisjoni esimees

Juurdepääs ametiasutuste dokumentidele on teema, millega peavad tegelema kõik ELi liikmesriikide valitsused ja parlamendid. Kasulik on vaadata kõige läbipaistvusmeelsemate liikmesriikide poole. Nende toimimisviis võib olla inspiratsiooniallikaks juurdepääsu ELi dokumentidele käsitleva määruse 1049/2001 läbivaatamisel, aga ka muude siseriiklike tavade puhul. ELi tasandil otsustamisprotsessi läbipaistvuse suurendamine võiks aidata ületada mure ELi legitiimsuse pärast ja seega parandada ELi kuvandit.

11.30–12.30 arutelu

Lõppmärkused: **P. Nikiforos DIAMANDOUROS**, Euroopa Ombudsman
„Millist inspiratsiooni saavad ELi institutsioonid liikmesriikide parimatest tavadest läbipaistvuse ja hea valitsemistava alal?"

12.40–13.00 LÕPPISTUNG
KOKKUVÕTE JA PARLAMENTIDEVAHELISE TÖÖALA PERSPEKTIIVID

Lõppsõnad: **Luděk SEFZIG**, Tšehhi senati ELi asjade komisjoni esimees, **Petr KRILL**, Tšehhi saadikutekoja ELi asjade komisjoni aseesimees ja **Gérard DEPREZ**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees

***

PRESSIKONVERENTS